

ՓՈԽՆՁ

ԹԻԻ 740

ՉՈՐԵՔԱՐԹԻ

1872 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 20

ՊԱՅՄԱՆՔ ՓՈԽՆՁԻ

1. Փոխնը ՉՈՐԵՔԱՐԹԻ և ՇԱՐԱԹ օրերը կը հրա-տարարուի :
2. Տարեկան բաժանորդագրին է միայն չորս ար-ծաթ մեծիմ կանխիկ վճարել թէ՛ մայր արդարիս և իւր արեւորմանաց և թէ՛ դաւաճաց համար :
3. Վեց և երեք ամիսը համար ալ բաժանորդ կըն-դունուի :
4. Տեղական ու գաւառական թղթատարութեան ծախքը խմբագրութիւնը պիտի վճարէ :
5. Հարց 40 փարայ է՝ և կը ստուի ամեն Հայ գրականագէտաց խանութները և ձեռքէ ծախողներու քով :
6. Ծանուցման տողը 40 փարայ է մէկ անգամի համար : Աւելի աժան կըլլայ աւելի անգամներու հա-մար :
7. Բաժանորդութեան վերաբերեալ որ և է գիր ուղ-ղել առ Տնօրէն-Տէր Հ. Ս. Արամեան : Կ. Պոլիս Քիւրքճի խան վարի յարկ թիւ 26 :

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Ինչպէս Պէրլինի երեք կայսերաց տե-սակցութենէն յառաջ նոյնպէս և ետքը այլ և այլ դիտողութիւնք ու խորհրդ-դատկութիւնք կ'արեւանակեն տեսակցու-թեան վրայ : Տակաւին ի պաշտօնէ որոշ տեղեկութիւն մի չկայ : Աւստրիոյ կա-ռավարութեան զլիաւոր պաշտօնեայն միայն անգամ մի յայտարարութիւնը ը-րաւ թէ կայսերաց տեսակցութիւնը վերջնական արդիւնք մի ունեցած չէ, և թէ երեքին կայսերք իրենց տեսա-կցութեան ատեն խաղաղական առա-ջարկութիւններ ըրած են միմեանց : Ուշ կամ կանուխ պիտի յայտնուի և հրա-տարարուի այս տեսակցութեան ճիշդ-արդիւնքը, բայց մինչեւ յայտնուի աշ-խարհ պիտի մնայ ի շուար և քննադա-տութեամբք պիտի լինան լրագրական էջերն :

Եւրոպական լրագրաց ոմանք կ'ըման հաւաստել, թէ յիշեալ տեսակցութե-նէն յետոյ, Գաղղիոյ և Միգղիոյ կառա-վարութեանց մէջ բանակցութիւն մի սկսած է, և թէ՛ Անգլիոյ տաղնապի մէջ կ'ընտրի, և այս անգամ առաւել զգալով վերջին պատերազմին ատեն ըզ-Գաղղիոյ առանձին ձգելուն փաստարկը լինին, և Գաղղիոյ հետ Անգլիոյ միշտ դաշնակից դառնալու անհրաժեշտ պէտ-քը, կ'ողջ գործեալ դաշնակցութեան հանդոյցներով միանալ Գաղղիոյ հետ :

Քանի մ'օր յառաջ հեռագիր մի ծա-նոյց, թէ Աւստրիոյ կայսրը քիչ օրէն Ռեդըստուրկ Արեւմտեայ կայսեր հետ տեսնուելու պիտի երթայ, սակայն այս լուրը դեռ չստուգուեցաւ : Վերջապէս Աւստրիոյ Ռուսիոյ և Գերմանիոյ կայսե-րաց մէջ բան մի կ'ըմարուի, սակայն դեռ գուրս չյորդէր, անշուշտ կատար-եալ չլինելուն համար :

Հռոմէն հետաքրքրական տեղեկու-թիւններ կուղան : Պաղը Երջապի խա-ն

լական կառավարութենէն գրեթէ նոյն-չափ ալ Օսմանեան կառավարութենէն դժգոհ կ'երեւի և կ'ընդաւարի :

Ահաւասիկ Պապին ներքին տխուր զգացմանց յայտարարն է հետեւեալ խոս-քը՝ զոր կարդինալայ մէկուն ուղղել է, և որ մանաւորապէս Օսմանեան կառա-վարութեան և մեր հռոմէական աղգայ-նոց խնդրոյն կ'ընդաւարի :

«Շատ ժամանակ առաւօտները ար-ւետերուն վրայ մառախուղ կ'տեսնէք : Ա-րեգակը ծագած ատեն թէ՛ Երայ մա-ռախուղը կ'երթայ և երկրագործութիւ-նը չլինար, բայց երբ ցորենը բացը «ձգուած է՝ կուրի և կ'իկտի : Ահա այս «օրերս այսպէս մառախուղ մի պատած է՛ զպապութիւնը, և օր ըստ օրէ կա-ռաւելու, և մեր եկեղեցին Աստուծոյ առ մարդոց կողմանէ իբրեւ բարձի թողի եղած կ'երեւի, և ամենուստ կ'ախառ-տուի, և օգնել ուղղութենէն ալ ուրացողաց առ հերձեւոց աղաղակներէն երկնելով չեն համարձակիր օգնութեան ձեռն կ'արկառել :

«Երբ քրիստոնեայք այսպէս կ'վար-ուին մեր եկեղեցւոյն հետ, զարմանալի չէ՛ եթէ օսմանցիք ալ հակակրական ըն-թացք ունենան :

«Վախճանեալ Ապի փաշայի պաշտօ-նախալութեան ատեն Օսմանեան կառա-վարութիւնը հաշտ ու բարեք աշօք կ'ընայէր պապութեան վրայ : Վախճանե-ալոյն յաջորդն Մահմուտ փաշա պապու-թեան համակիր չլինելուն պատճառաւ՝ «Պօլսէն գործոյ Հռոմայ նուիրակն (Մ. Յրանքի), և զՀասունեան վանտելով Հայ հռոմէականաց եկեղեցեաց դոյքն ու ստացուածքն Հակահասունեանց յանձ-նեց » :

«Մեր արտաքին գործոց տեսուչ Անթոնէլլի կարդինալին առաջարկու-թեամբ Պօլսոյ գաղղիական դեսպանը «այս խնդրոյն համար յանուն պապու-թեան բողոքագիր մ'ուղղեց Բ. Դը-րան, թայց Մահմուտ փաշա գրպանը «պահելով զայն՝ պատասխան չտուաւ : «Ընթացք մի, որոյ օրինակը մինչեւ «ցարդ տեսնուած չէ Օսմանեան կա-ռավարութեան կողմանէ :

«Կարդինալ Անթոնէլլի երկրորդեց «իւր բողոքը, և գաղղիական դեսպա-նին այն ատեն Պօլսէն բացակայ դրո-նուելուն պատճառաւ, գործակատա-րին ձեռք «ներկայ մեծ Եպարդոս Միտհաթ փաշային տրուեցաւ : Իսկ «նա ալ պատասխաններ է թէ Բ. Դրան «այսուհետեւ պապութեան հետ բա-նակցելու վախաք չունի, և թէ՛ Հա-սունէ Գիէնտի պարտի իւր դաժնուած «տեղը կ'ենալ և չգառնալ Տաճկաստան, «որպէս զի անկարգութիւնք տեղի չու-նենան գործեալ » :

Ինչպէս յայտնի է, Մահմուտ փաշա-յի Եպարդոսութեան ատեն Հռոմոյ վա-տիկանու պալատը ամեն ջանք ըրեր է կայսերական կառավարութիւնը Հասու-նեանց և Հասունի կողմը գործունեւոր համար, բայց չէ յաջողեր, և երբ Միտ-հաթ փաշա յաջորդեր է, երկրորդեր է բողոքագիրը յուսալով թէ իւր նպա-տակին կ'հասնի, սակայն գործեալ չէ յաջողեր, և այժմ յուսահատած ծերու-նի Պապին իրեն քովը եկողին կ'ընդա-տի, Հետեւաբար, ինչպէս կ'ըսուի, շատ հա-ւանական է որ Օգոստոսի առ Սոլթանին կողմանէ անցեալները իրեն զրկուած ըն-ծաները չընդունելու անքաղաքակարու-թիւնն ըրած ըլլայ, որ գործեալ իրեն և իրեններուն համար վնաս զատ արդիւնք մի չունենար :

ԱԶԳԱՅԻՆ

Կայսերական կառավարութիւնը Պա-լայի աստիճան շնորհեց Եղիպտոսի իշ-խանութեան սեղանաւոր Երամեան Գէ-որդ պէյի որդի վսեմաւայլ Աբրահամ պէյի :

Խոնարհաբար շնորհաւորելով Նորին վսեմութեան այս մեծ աստիճանն, ա-ռաւել բարձրերը կ'մարդկութեմք, յուսալով որ ինչպէս մինչեւ ցարդ նոյնպէս և այ-սուհետեւ իւր բարձրութենէն կ'նայի դէպ ի խոնարհ մեր Աղղին վրայ, և ու մանց պէս չմոռնար իւր աղղն, որ օգ-նութեան և ձեռնաուրութեան կարօտ է :

Կլեմէ, թէ ստոյգ է Համամեան վսեմաւայլ Սարգիս Եփէնտիի Հռոմայ Օս-մանեան դեսպան անուանիլն, և ճանա-պարհի պատրաստութիւն կ'տեսնէ :

Խառն ժողովն որոշած էր, որ Թո-ղատի Առաջնորդ գերապատիւ Տ. Յա-կուր Ծ. վարդապետ Ամասիա երթայ վի-ճակին մէջ սահմանադրութիւնը գոր-ծադրելու պաշտօնով, և այս որոշումն հեռագրով հաղորդուած էր իրենց, բայց Նորին գերապատիւութիւնը պատաս-խաններ է թէ իւր անձնական տկարու-թիւնը չներէր իրեն՝ վարել այս պաշտօ-նը, և թէ նամակաւ ալ կ'ղրէ :

Հետեւաբար, վաղը Խառն Ժողովն պարտաւորեալ է կ'ամ գործեալ գրել Թողատի գերապատիւ առաջնորդին, և կ'ամ ուրիշ մի անուանել այս պաշ-տօնին համար :

Այս խնդիրը եթէ տակաւին եւս եր-կարի և պատրիարքարանէն չուտափոյթ տնօրէնութիւններ ելնեն, կ'սխալուի որ Ամասիոյ վիճակին մէջ խաղաղութիւնը խիստ գայթակղեցուցիչ վախճան մը ու-նենայ :

Ահաւասիկ նախորդ Գաղաքական
Ժողովոյ անդամ Յրէնկեան Յակոբ Էֆէն-
տիի նամակը :

... Խմբագիր

Օրագրոյդ Դէր Թուոյն մէջ կիլի-
կիոյ կաթողիկոսական հրովարտական Բ.
Դրնէն տաղաւին Պատրիարքարան չղը-
կուելուն վերջին պատճառը զիս հրա-
տարակեր էք, ըսելով թէ «հրովարտա-
կին ծախուց վճարման համար իրեն չղը-
կուած ստակին մէկ մասը վար դրեր է,
յայտնելով թէ կաթողիկոսական ընտ-
րութեան համար կիլիկիա գնացող Գեր-
Սիմէոն եպիսկոպոսի ազգային սնտուկէն
տրուելիք 100 ոսկիին 30 ը ինքը տուած
և դեռ ընդունած չէ » :

Ձեր այդ հրատարակութիւնը, Պ.
խմբագիր, ներուի մեզ ըսել թէ հիմ-
նովին սխալ է :

Սրբազան Պատրիարք Հօր արտօնա-
գրին վրայ, եղբօրս՝ Յովհաննէս Էֆէնտիի,
իրբե փոխառութիւն կեդրոնական սն-
տուկին : Սիմէոն եպիսկոպոսին վճարած
30 օսմանեան ոսկին դեռ ընդունած չը-
լալէ՝ ի դատ, այս անգամ ալ հրովար-
տակին ծախուց համար 50 ոսկի վճարած
եմք որոց փոխարէնը տակաւին ոչ Պատ-
րիարքարանէն և ոչ Սի կաթողիկոսէն
ընդունած եմք, թէ և Սի կաթողիկոսին
կողմանէ 50 ոսկի փոխանակագիր մը
Պատրիարքարան եկած է, բայց տակաւին
այդ ստակը պատրիարքարանը չէ կարո-
ղացած ստանալ և ստանալիք ալ չունի,
որն որ Սի կաթողիկոսին ալ հաղորդուած
է Ս. Պատրիարքին կողմանէ : Արդ՝ կը
տեսնէ՞ք, պարոն խմբագիր, թէ կաթո-
ղիկոսական հրովարտակի ծախուց համար
ըրկուած դումար մը մեր պահանջմանը
փոխարէն վար չը դնելէ՝ ի դատ, ինքն
իսկ մենք վճարած եմք յիշեալ ծախքը,
առանց կանխաւ փոխարէնն ընդունելու :

Գալով Սիմէոն եպիսկոպոսին կիլիկիա
երթալու համար 100 լիւրայի ծախուց
պէտք ունենալու կամ չունենալու խնդ-
րոյն, ատի ժամանակին ազգային օրինա-
ւոր վարչութեան մէկ որոշումն է, որ
գործադրուած է Ս. Պատրիարքին ձե-
ռօք : Իսկ Գաղաքական Ժողովոյ մէջ Սի-
մէոն եպիսկոպոսի ծախուց եղբօրս կող-
մանէ հողացուիլը քանիցս իմ կողմանէ
յայտարարուելուն դալով, կապահովե-
ցնեմ զՁեզ, Պ. խմբագիր, թէ իմ յայ-
տարարութեան համեմատ խոստմունքս
կատարուած է : Սիմէոն եպիսկոպոս Մեր-
սին հասնելուն պէս եղբայրս զինքը դի-
մաւորած իւր տունը յ'Առանա հիւր-
ընկալած իւր պէտքերը հողացած, Սի
վանքը եղբայրս մէկտեղ ընկերանալով
պէտք եղած ծախքերն ըրած, մինչև իսկ
Հաճըն, ուր երթալու անհրաժեշտ հարկ
չկար, մէկտեղ ճամբորդած ու ամէն
ծախք յօժարութեամբ ըրած է մինչ ի
վերադարձ ի կիլիկիայէ, և եթէ Գեր-
Սիմէոն եպիսկոպոս Կ. Պօլսէն ճամբայ ել-
լու համար մէկ քանի ամիս չը յապա-
ղէր, ու եղբօրս հետ, որ այն միջոյն
Կ. Պօլս կը գտնուէր և իր հետ տանիլ
կը հրաւիրէր՝ ընկերանալու, Կ. Պօլսէն Մեր-
սին երթալու չողենալու ծախքէն ալ
հարկաւ աղատ պիտի ըլլար :

Ներկայս լրագրոյդ յառաջիկայ թը-
ւոյն մէջ հրատարակելիդ ինչդրելով կը

յուսամք թէ, Պ. խմբագիր, հրատա-
րակչի մը վայելուչ զգուշութիւն կը բա-
նեցնէք այսուհետև Ձեր հրատարակու-
թեանցը մէջ :

Յ. Էֆ. Յրէնկեան

Այս համակին վրայ մեր ընելիք դի-
տողութիւնը կմնայ շարաթ աւուր թեր-
թին :

Ամասիոյ և Մարզուանու վիճակը տա-
կըն ի վերայ է : Ժողովրդեան կողմանէ
բազմաստորագիր հանրագիր մի, և դե-
րապատիւ Եդեսեանի կողմանէ՝ ծանու-
ցագիր մի, սեպտեմբեր 18 թուով,
Պատրիարքարան ուղղուած, և պատ-
ճէններն բոլոր լրագրաց ինչպէս նաեւ
մեզ զրկուած է ի հրատարակել :

Ահաւասիկ կհրատարակեմք գերա-
պատիւ Եդեսեանի գրոյն պատճէնը.
Իսկ հանրագրոյն հրատարակութիւնը առ
այժմ կթողումք և կսպասեմք խառն
Ժողովոյ վաղուեան տալիք վերջին որոշ-
ման :

Ամեն. Սրբազան Պատրիարք և Ազ-
գանէր սնդամք խառն Ժողովոյ :

Ասկէ տասն ամիս չափ առաջ վկայ-
եալ Յակոբ վարդապետի ճարը հատած
ապստամբ միապետաց դիմելով Պատ-
րիարքարանը չարախօսութեան հեռա-
գիր տեղացուցած միջոցին խոհեմու-
թիւն համարեցի լուրթիւնը, վստահե-
լով թէ ամբաստանեալ խնդրոց համար
բացատրութիւններ պիտի պահանջուին
ինծմէ. կարծածիս և յուսացածիս հա-
կառակ յանկարծ վանքը առանձնանա-
լու յունվար 8 ի հեռագիրը ստացայ.
գիտելով թէ այդ հրաման Ս. Հայրիկի
խաբուելուն արդիւնքն է, խղճի հան-
դարտութեամբ առանձնացայ ի վանս
Մարզուանու Երեսի վրայ թողուլ ըս-
տիպուելով ազգին բոլոր ստիպողական
խնդիրները. Աստուծոյ և վիճակիս ազ-
գայնոց միայն յայտնի է թէ քանի սու-
ղի նստաւ իմ բացակայութիւն՝ ազգին.
սոյն միջոցին յանկարծի դատապարտու-
թեանս դէմ՝ բողոքներ մատուցի. քնն-
չաց ժամ առաջ խրկուիլը խնդրելով. ե-
կաւ Սեբաստիոյ Առաջնորդ Գեր. Պետ-
րոս վարդապետ և օրինաւոր Ժողով
կազմելով դատախազն ու ամբաստանեա-
լը հարցաքննեց մէկ անգամ ժամէ մը
աւելի միջոցաւ. սորա արդիւնքը թե-
րեւս հաղորդած ալէ Պատրիարքարա-
նիդ, որոյ վերայ հրամայուեցաւ Պետ-
րոս վարդապետի և փութաց դնաց ի
Սեբաստիա. նոյն հետայն երկուքին ան-
փորձ վարդապետք հասան հոս, որք
հիշդ Ս. Հայրիկի ընթացից հետեւելով
եկածնուն պէս առանց օրինաւոր ա-
տեան կազմելու և առանց ճշմարտու-
թիւն յերեւան ածել ուղեւու միապե-
տաց քաջալեր կարգալով պարագլուխ
կանգնեցան ու ջանացին զօրացնել այն
խմբեակը, և անպատուութիւն ու չա-
րիք չմնաց որ չտեղացնէին անտարբեր
Եդեսեանի գլխուն. վերոյիշեալ վար-
դապետաց համար պարտ ու պաշտօնը
տեղեկագրեցաւ Պատրիարքարանիդ,
ուստի հիմայ ալ Սեբաստիոյ Ս. Նշանի
վանքը առանձնանալու որոշումը տրուել
է պատկառելի Ժողովոյդ կողմանէ. ըստ,

յոժարակամ ընդունիմ զայդ վճիռ, բայց
սակայն եկող քննիչը զով պիտի հարցա-
քննէ և ինչպէս պիտի տեղեկագրէ
Պատրիարքարանիդ, քանի որ ամբաս-
տանեալը բացակայ է. ինչու ի նանիր
մեղանչէ առաջի Աստուծոյ յիշեալ քնն-
իչը անտեղի զրպարտութեանց անսա-
լով, և Եդեսեանի հետ յաւիտեանակա-
նութեան մէջ դատուած ատեն ինչ հա-
տուցում պիտի ընէ զիս հեռաւոր վայ-
րեր թափառեցնող վճռատուն :

Եթէ Ժող. այդ որոշման՝ սահմանա-
դրութեան գործադրութեան ատեն վի-
ճակէս իմ բացակայութեանս ստիպողա-
կանութիւն առկիթ եղած է միայն, Պատ-
րիարքարանի ծանօթ է անձինս տկա-
րութիւն, երկարատեւ հիւանդութենէ
հաղիւ ապրած. ինչ հարկ կար այդ-
չափ հեռի ճանապարհորդութիւններով
տանջել զԵդեսեան. վիճակէս դուրս
Չորում կամ Ձիլէ և կամ Եդեսիոյ վան-
քը առանձնանալն ալ անհնար չէր, որն
որ Սահմանադրութեան գործադրու-
թենէ ետքը դալով հակառակորդաց
հետ դատուելուն և թագուն ճշմար-
տութիւնը փառաւորապէս ի լոյս ածե-
լու ալ դժուարութիւն չէր մնար :

Ահա միանգամ եւս սոյն ազգարա-
րութիւնը կընեմ պատկառելի Ժողովոյդ.
բայց եթէ առանց ի նկատի առնելոյ, օ-
գոստոս 17 ի որոշման կէտ առ կէտ
գործադրութիւնը կը պահանջուի, այս
վատառողջութեամբս ճամբայ ինչալով
կերթամ մինչև հոն, ուր կարողն եմ :

Ժողովոյդ կը թողում գատիլ նաեւ
թէ սոյն գրութեանս մէջ ալ միթէ ա-
նիրաւութիւն կը պարունակի. զայս ի
մտնալ կուզէ

Յ. Սեպտ. 1872

յԱմասիա :

Յ. Ե. Եդեսիա



Նշանաւոր տիկին մի կիւրակէ ա-
ւսուստ իւր մահկանացուն կնքած
լինելով, նոյն օրը յուղարկաւորու-
թեան հանդէսը կատարուեցաւ ար-
ժանաւոր չքով, և մարմինը ամփո-
վեցաւ իւսկիւտարի ազգային գերեզ-
մանատունը :

Հանգուցեալ տիկնոյ խիստ երկար
կենսագրութիւնը ըրած կըլլամք, ե-
թէ ըսեմք թէ «Արտանեան» վսեմա-
փայլ Ստեփան փաշա՝ Հանգուցելոյն
որդին է : Հանգուցեալն անմահ կը
մնայ իւր այս որդւովն, որոյ արժա-
նիքն ու յատկութիւնը և կառավա-
րութեան ու ազգիս մէջ ունեցած
բարձր դիրքն հանրածանօթ են :

Մայրաքաղաքիս լաթիւրքի դաղդի-
ական լրագիրն իշխման ի միջոցն լրա-
գրէն առնելով կճանուցանէ, թէ իշխման
մէկ խանին մէջ 7 Գրիգորեան (Լուսա-
ւորչական) հայք հայ հռոմէականի մի ա-
ռաջարկեր են փոխել կրօնքը, և չըն-
դունենալ համար՝ գիշեր ատեն վրան
յարձակեր, խղճեր և դուրս ըրեր են,
և թէ տեղական կառավարութիւնը իմա-
նալով բռներ է ոճրագործները:

Մեզի համար առ այժմ բոլորովին ա-
ռասպել մ'է այս լուրը: Մեք երբէք
չեմք հաւատար որ հայք ոճրագործու-
թիւն ընեն այսպիսի պատճառաւ: Եթէ
արդարեւ կոյ այսպիսի դէպք մի, այժ-
մէն կարգեմք թէ պատճառն ուրիշ բան
մ'ըլլալու է:

Ստոյգ և տարահովիչ տեղեկութեանց
կապահովք յուզեալ սրտիւ:

Պարսից Շահը իւր ակնանակու
պատկերը ընծայել է մեծ Եպարքոսի
խորհրդական հայազգի վսեմապաշտ Մել-
քոն Խանին: Պարսկաստանի մէջ մեր այս
ազգայնոյն ունեցած բարձր դիրքն ու
եղած մեծ պատիւներն փառք և պար-
ծանք են մեր Ազգին համար:

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

Անցեալ հինգշաբթի օրը Ձէնճիւ-
լի-գույու կատարուած զինուորական կոր-
թութեանց հանդիսէն յետոյ, Օգոստոս
փառ Սուլթանը զինուորական գործոց
պաշտօնէին՝ առաջին աստիճանի Մէն-
տիյէ պատուանշան, և Միրիւիւլա Ֆէյ-
զի փաշային՝ Ֆէրիդութեան աստիճան
չնորհեց:

Ասկէց զատ իւր գոհունակութիւնը
յայտնելով զինուորական նոր կարգա-
դրութեանց համար, կրթութեան փորձ
տուող իւրաքանչիւր զինուորի՝ 2, Չա-
վուշեան՝ 2 1/2 ական, և հրամանատա-
րաց մէկմէկ ամանական պարգեւեց:

— Արտաքին գործոց նորոնորի պաշ-
տօնեայ Խալիլ փաշա վաղը մայրաքաղա-
քիս կհասնի: Բանի մ'որ ուշացաւ, Աւրս-
տրիոյ կայսեր կողմանէ տեսութեան հը-
րոտ իրուած լինելուն պատճառաւ:

— Շուրայի-Տէվէթի նախագահ Գեա-
միլ փաշայի տիկինը շաբաթ օրը Պէպէքի
ծովեղերեայ ապարանքին մէջ չքեղ կո-
չունք մի տուաւ մայրաքաղաքիս ռու-
սական ու անգլիական դեսպանաց և նո-
ցա թաղամասաց տիկնայց:

— Լոնտոնի օսմանեան դեսպան Միւ-
սիւրիս փաշա ուրբաթ օրը մայրաքա-
ղաքս հասաւ, և հետեւեալ օրը Բ. Գու-
ռը տեսութեան զնաց բարձրապատիւ
Մեծ Եպարքոսին և Շուրայը—Տէվէթի
նախագահին:

— Խորհրդէի կողմերը չորս աւաղակ-
ներ գաղղիացի վաճառականի մը վրայ
յարձակելով, նորա և թարգմանին քով
գտնուած ստակն ու գոյքը առեր զնա-
ցիր են: Այս աւաղակները դիւղէ մ'ալ
երեք հոլիւ բռներ և գիւղացիներէն 10
հազար զշ. պահանջեր են: Տեղական կա-
ռավարութիւնը լսելով, ամեն գիւղերէն
ոստիկաններ և ժողովրդեանքն ալ շատ

մարդիկ ասոնց վրայ զրկելով յաջողեր է
երեք բռներ, և միայն մէկը սպանուեր
է ձերբակալութեան տուն:

— Հասարակային շինութեան պաշտո-
նէի երկրորդ խորհրդական անուանեցաւ
Պէյօղլուի քաղաքապետական խորհրդոյ
նախկին նախագահ Գատրի պէյ:

Սարուխանի կառավարիչ Նազիֆ փա-
շա Երուսաղիմայ կառավարիչ անուանե-
ցաւ:

Նիյաթի կառավարիչ Տէրվիշ պէյ
Պուրտուրի կառավարիչ կարգեցաւ:

— Պաշտօնէից ժողովը քննած ու ըս-
տուգած ըլլալով, թէ նախորդ Մեծ Ե-
պարքոս Մահմուտ Նէտիմ փաշա վեր-
ջին փոխառութենէն 100 հազար լիրա վը-
րան անցուցեր է, կայսերական հրա-
մանաւ որոշուեր է ետ առնուլ, և այս ո-
րոշումն կիրակի օրը հաղորդուեր է ի-
րեն:

— Շաբաթ օրը Ֆէնէր յունաց Պատ-
րիարքարանին մէջ վերջին անգամ գու-
մարեցաւ եկեղեցական ժողովը, և վեր-
ջագէս վճուեց որ Պուրլար կղերն ու ժո-
ղովուրդը իբրեւ հերետախոս հրատարակ-
ուին: Այս վճիռն կիրակի օրը պատրի-
արքական եկեղեցոյն մէջ հրատարա-
կեցաւ, և առաջիկայ կիրակի օր ալ մայ-
րաքաղաքիս և արուարձանաց բոլոր ե-
կեղեցեաց մէջ պիտի կարդացուի ի լուր
ժողովրդեան:

Մայրաքաղաքիս յունական լրագրաց
մէկը կճանուցանէ թէ՝ Բեդերասպուրի
մէջ 130ի չափ կղերականաց կողմանէ յիշ-
եալ վճուոյն համար հերքման գիր մի կը
խմբագրուի, որով նախնի ժողովոց վճիռ-
ներն ի ձեռին պիտի հաստատեն եղեր
թէ Ֆէնէրի վերջին ժողովն անիրաւ է,
և հակառակ նախնեաց վճուոց:

— Մայրաքաղաքիս ռուսական դես-
պանը շնորհաւորութեան հեռագիր մի
ուղղեր է վիեննա առ Խալիլ Շէրիֆ
փաշա, արտաքին գործոց մեծ պաշտո-
նին անցնելուն համար:

— Մայրաքաղաքիս հելլենական նոր-
ընտիր դեսպանը շաբաթ օրը եկաւ:

— Մայրաքաղաքիս Ֆար տիւ Պոս-
ֆոր լրագիրն հետեւեալ զարմանալի
լուրը կուտայ: — Ռուսաստանէն Տաճ-
կաստան գաղթող լեհացոց շատը մին-
չեւ ցայժմ Անգլիոյ՝ Գաղղիոյ՝ Ամերի-
կայի և Իտալիոյ դեսպանատանց պաշտ-
պանութեան տակ կ'աշխուէին: Վերջին
ժամանակներս Ռուսաց կառավարու-
թիւնը լեհացոց համար ընդհանուր
ներումն հրատարակած ըլլալով, յիշեալ
դեսպանատանց կողմանէ ծանուցուեր է
թէ լեհացիք այսուհետեւ պէտք չու-
նին իւրեանց պաշտպանութեան: Ասոր
վրայ գաղթականաց ոմանք լեհաստան
դառնալու համար ճամբայ ելեր են,
բայց Օտէսա հասած ատեննին տեղոյն
ոստիկանութեան կողմանէ բռնուեր և
Բիէֆ զրկուեր բանտարկուեր են:

Անհաւատալի կթուի մեզ այս տե-
ղեկութիւնը: Ինչպէս կարելի է որ կա-
ռավարութիւն մի մինչեւ այս աստիճան
խաբէութիւն ընէ հրապարակաւ: Մի
գուցէ բանտարկեալք ճամբան կամ քա-
ղաքին մէջ պատժոյ արժանի պակասու-
թեան մի մէջ գտնուած լինին:

— Գասապայէն (Իզմիր) սեպտեմբեր
7 թուով գրուածին նայելով, ժողովրդ-

դեան և Ձէյպէքներուն մէջ կռիւ մի
պատահեր, և հոգի մեռեր և շատ մը
անձինք ալ վիրաւորուեր են: Կառավա-
րութեան պաշտօնակալք վրայ հասնե-
լով կռուոյն պատճառ եղող Ձէյպէք-
ներէն մէկ քանին բռներ են, բայց շա-
տերը փախեր են:

— Երախտի մենավաճառի արտո-
նատեարք ուղեր են 100 խորվաթ առ-
նել և ծխախոտի դէտի պաշտօն վարել
տալ, և առաջարկեր են ու անոնք ալ
ընդուներ են, բայց խրվածաց գլխա-
ւորն արգելեր է:

Յիշեալ արտոնատեարք աղէկ կը-
նեն, եթէ փոխանակ այսպիսի բռն
բայց անյաջող միջոցներու գիմելու, հա-
սարակութեան գոհացուցիչ միջոցներ
ընտրեն: Եթէ դէտերու ահագին բա-
նախներ ալ կաղմեն, ոչինչ է: չեմք
կարծեր որ կարող ըլլան ծխախոտ փախ-
ցնելու առաջքն առնուլ, եթէ այսպէս
երթայ, ծխախոտ փախցնելու նորանոր
գիւտեր ու հնարքներ պիտի լսեմք ա-
մեն օր: անցեալ օր լսեցինք թէ Սի-
լիվրիէն դարձող թմբակահարներ թմբուկ-
նին ծփոխտով լի մտեր են Պոլիս, ե-
րէկ ալ լսեցինք թէ խոշոր ձմերուկներ
ճարտարութեամբ պարպեր և մէջը ծը-
խախոտ լեցանելով թեւերնուն տակ ա-
ռած՝ քաջարթուն դէտերուն քիթն ի
վեր խնդալով անցեր են Պոլիս:

Հասարակութեան կողմանէ այս աշ-
խատութիւններն չեն ըլլար, և արտո-
նատեարք չեն մնասուիր, եթէ ծխախո-
տը ո'չ միայն բաց այլ և արժանաւոր
գնով և միանգամայն աղէկ տեսակէն
ծախուի: Երէկ ուղեցինք ծխախոտ առ-
նել, բայց չառինք, նկատելով որ 40
փարայ ուղուած ծխախոտը հազիւ 5
կամ 10 փարայ կարժէ, և մեր անձին
մնասէ զատ ազդեցութիւն չունի:

Անգղիոյ թագուհոյն առաջիկայ
դարնան մայրաքաղաքս գալուն լուրը
զոր լրագիրք ոմանք հրատարակեցին,
ստոյգ չէ:

— Լոնտոնէն Աւստրալիա ծովուն
տակէն հեռագրական գիծ մի հաստատ-
ուեր է, և հազարդակցութիւնք սկսեր
են: Լոնտոնէն մինչեւ Աւստրալիա 15
հազար մղոնի ճանապարհ է, և հետե-
ւաբար յիշեալ հաստատութիւնը մեծա-
գործութիւն մի կհամարուի:

— Գաղղիոյ Պաղէն մարաջատը
քննելու պաշտօն ունեցող զօրապետն
իւր չորս ընկերաց վրայ հինգ ալ աւել-
ցունել տուեր է կառավարութեան: Այս
մարաջատան հետզհետէ ծանր վիճակ
մի կստանայ:

— Լուր կայ, թէ Անգղիոյ կառա-
վարութիւնը կիսափաքի Հռոմայ Պապին
վաճառել Մալթա կղզին 3 միլիոն անգ-
ղիական լիրայի, եթէ ստոյգ է, Պապն
այսպէս աշխարհական իշխանութիւնը
վերահաստատած կըլլայ թէ և փոքր
տեղի մի վրայ:

Հռոմէն եկեղեցական զգեստներ
մեծամեծ անտուկներով Ձիվիթա-վէք-
քայի նաւահանդիսոր կիջեցունեն, և
խաղաղիք կըողոքեն եղեր, առարկե-
լով թէ անոնց մեծագոյն մասն ազգա-
յին ստացուածք է:

— Հռոմայ Պապը կրաղձայ որ իւր մահուանէն յետոյ յաջորդին համար ըլլալիք ընտրութիւնն իւր կենդանութեան ժամանակն ըլլայ : Հետեւաբար իտալիոյ կառավարութեան առաջարկերէ որ Հռոմայ մէջ գումարի այս ընտրութեան համար պէտք եղած ժողովն . բայց հաճութիւն չէ տուեր կառավարութիւնը . և ընդհակառակն Գաղղիոյ՝ Սնդղիոյ և Աւստրիոյ կառավարութեանց կողմանէ մէկմէկ քաղաք կնշնակալուի այս գումարման համար :

— Աւստրիոյ կառավարութիւնը շոգեհան մի զրկեր է Ձինստտան , որ Ձինաց ու ճաբոնաց կողմանէ վիեննայի Արուեստահանդիւնին համար տրուելիք բաները առնու Աւստրիա փոխադրէ . բայց փոխադրուելիքը շատ ըլլալուն պատճառաւ Աւստրիա ստիպուեալ է ուրիշ շոգեհան մ'ալ զրկել : Այս և ուրիշ տեղեկութեանց նայելով , վիեննայի Արուեստահանդէսը գնացող հետաքրքիր անձինք շատ գոհ պիտի ըլլան :

— Կենդանեաց բորոտութիւնը անցունելու համար շատ դեղեր կան , բայց դործածութեան համար գոյաբուութիւններ ըլլալէն զատ ընդհանրապէս օգտուն ալ չիլէ : Վերջին օրերս այս մասին ազդու դեղ մի գտնուեալ է : Պրիւքսէյի (Պելճիգա) կենդանական պարալիզին մէջ վայրի այծերու վրայ բորոտութիւն երեւան ելնելով , սրայտար մի յաջողեր է կողով բժշկել զանոնք , մինչդեռ ուրիշ ամեն տեղեր անօգուտ եղեր են :

— Սիկիլիոյ վեսուվ հրաբուխը լեռը՝ որ անցեալները բորբոքելով շուրջը գրանուող բնակչութեանց և բնակչաց մեծ վնաս հասոյց , այս օրերս գարձեալ ըսկոսեր է միգանալ և միտալ , և չըջակայ վայրաց սասանութեան ու բնակչաց սարսափի պատճառ ըլլալ :

Եւրոպական լրագիրք ինչպէս վախճանեալ ճէմիլ փաշայի , նոյնպէս արտաքին գործոց նորընտիր պաշտօնեայ խալիլ փաշայի վրայ գովեստիւք կիւօսին նոր պաշտօնակալութեանը առթիւ :

Խալիլ փաշա ուսումնի ու կրթութիւն առած է Գաղղիոյ մէջ , և ոչ թէ ունեց պէս հայրենի տանը մէջ ուսուցչաց յանձնուած կամ անուամբ միայն՝ դաստիարակութեան տրուած : Վախճանեալ Ապի փաշա 1856 ին փարիզի դեսպանաժողովին գտնուած ատենը տեսնելով խալիլ փաշայի յատկութիւնքն ու արժանիքը , կառավարութեան ծանուցեր և կայսերական հրամանաւ մայրաքաղաքս բերեր է : 1856 ին՝ Աթէնքի , և 1861 ին Բեդրասիոյ մէջ գեսալանութեան պաշտօն վարած է : 1868 ի սեպտեմբերի մէջ արտաքին գործոց պաշտօնէի խորհրդական եղած , և մինչև 1870 ի օգոստոս վարելէն յետոյ՝ վիեննայի դեսպանութեան գնացած և նոյն պաշտօնին մէջ մնացած է ամենայն յաջողակութեամբ , ուսկից կանչուեցաւ արտաքին գործոց պաշտօնէութեան :

Կյուսապուի , թէ մինչև ցարդ վտրած պաշտօններուն մէջ ստացած փորձառութեամբն և արդէն ունեցած հրմտութեամբն ու կատարելութեամբը

այսուհետեւ առաւել օգտակար կըլլայ տէրութեան և հայրենեացն : Խալիլ փաշայի պաշտօնը փափուկ է . երկրին ներքին բարեկարգութիւնն ու զարգացումն մեծապէս կախումն ունի արտաքին գործոց բարեօք հոգատարութենէն :

Իզմիրի կուսակալութեան ընդհանուր կառավարիչ անուանեցաւ Սէլանիկի նախկին կուսակալ Սադրի փաշա :

— Գաղղիական գետապանը այսօր օգոստոսի առ Սուլթանին կնեղկայանայ :

Այս գետապանին հայրը մայրաքաղաքս եկած է ի տեսութիւն որդւոյն :

— Պարսից շահը Եւրոպայի ուղեւորութեան ատենը մայրաքաղաքս ալ պիտի գայ :

— Քօլէրան Բումանիայէն անհետ եղեր է :

— Բումէլիի երկաթուղւոյն բամբակ տոմսերուն վիճակահանութիւնը կատարուեցաւ երէկ արքունի փողերանոցին մէջ : Արդիւնքը պիտի հրատարակեմք շաբաթ առուր թերթով :

— Կլսեմք , թէ ծխախոտի մենաւաճառի արտօնատեարք Գարթալ ու Բէնտիք գեղերու համար ալ մենաւաճառի արտօնութիւն խնդրեր են , տարին 10 հազար լիրա վճարելու պայմանաւ :

— Պուլղարաց Էքզարքն երկուշաբթի օրը տեսութեան դնաց բարձրագատիւ մեծ Եպարգոսին և Շէյխ-Իւլ-Իսլամ Էֆէնդիին :

— Վերջին ժամանակներս հանքային ածուխին գինը բարձրացած ըլլալուն պատճառաւ , ինչպէս Եւրոպիոյ մէջ շոգեկառաց փոխադրութեան գինը կը բարձրանան , նոյնպէս եգիպտական շոգեկառաց փոխադրութեան վարձուց վրայ 100 ին 15 աւելցունելու որոշումն եղած է , սկսեալ ամսոյ 7 էն :

— Գրպանահատք (եանքէսիճի) մեծ ուրախութիւն կունենան , երբ իմանան թէ տեղ մը հանդէս պիտի կատարուի , և հետեւաբար բաղմութիւն գտնուելով հոն՝ իրենց գիւրութիւն պիտի ըլլայ արհեստներն ի գործ դնելու և շահելու : Այսպէս այս արհեստագործներէն շատերը անցեալ հինգշաբթի օրը Զէնճիրլի-գուլու զինուորական կրթութեանց հանդիսին տեղը փութացեր են մեծաւ ուրախութեամբ , ուր շատ բաղմութիւն կար : Բայց ոստիկանութեան պաշտօնէութիւնը իրենցմէ յառաջ այս մասին պատրաստուած և բաղմութիւն գաղտնի պաշտօնակալներ այն տեղւոյնքը թափած լինելով շատերը բռնուեցան և առած բաներնին տէրերուն դարձան : Երբ ոստիկանութիւնը աչալուրջ է , այս արհեստագործաց առոււտուրը շատ կ'ընչայ :

ԾԱՆՈՒՑՄՈՒՆԷՔ

Ամերիքան տէր թափալէրինտէն օլուպ երկիրմի սենէտն պէրու Տէրի սատակթոն քէսպի չէրիֆ Էյլէյն Ս . Խաչատուրեան վէկ . Ստեփանեան նամ տղթօրլար աղտը շիրքէթ իլէյուպ , պուստան պէյլէ Պահճէ-գալուսընտա Պողոսաճընըն դարչընընտա նումէրօ Յ մաղապտա տիճէ օլան հէր կէօնա ամէլիաթլարը իճրա իլէմէքտէ տիլլէր վէ Ս . Խաչատուրեան սալը կիւնլէրի սատթ

ոյլէ տէք Գատը-քէօյտէ միւսիւ ֆօլուէ Էճ-գախանէսինտէ վէ փաղար կիւնլէրի իւսկիւտարտա Սէլամըզ ճատտէսի քէնտի խանէսինտէ , վէ կ . Ստեփանեան տախի փաղար կիւնլէրի Եէնի-գալու Եօլտա Լանկա ճատտէսի նումէրօ 16 քէնտի խանէսինտէ սատթ Եէտիլէտէք պուլուսմագտա օլտըղլարընը բաղալէթլու միւլթէրիլէրինէ խասսթէն իլան իտէրլէր :

ԵՒՐՈՊԱ ԻՍԹԻԲՐԱՋԱԹԸ ՊԻԼԵՒԼԻՐԻ

Պաղչէ-գարու Էմթաա կէմիւլիկի ճատտէսի Ե . 26 մաղապտա հէր նէվի խթիք-րազ պիլէթլէրի վէ իքրամիլէի պիլէթլէր սաթըլըր վէ սաթըն ալընըր , գուրօնլարըն վէ բիանգօսու խապէթ իտէնլէրին պէտէլլէրի տախի չօգ մինասիպ պիլ ֆիլյաթ իլէսքօնթօ օլուսուր :

Սահիպի իմզա վատ իտէր մաղապտի մէքքիւրէ թէչրիֆ իտէն գաթլարա թափսիլլի մալիւմաթլար վերմէյէ . պուստան մատա ճէմի Եւրոպա խթիքրաղարըն վէ պուրա չըմնտըթէրին պաշտանիլճընտան ուլէրու չէքլէն գուրալարըն թէքմիլ գաթթալարը մէվճուտ պուլուստուղուտան , վատ իտէր Եէտիլէրինտէ պիլէթլի պուլուսան գաթլարա , հէր նէվի պիլէթլէրին իլէքինտէն պէրու չէքլէն գուրալարընը մուսայէնէ իթմէյէ , գիրա չօգ պիլէթլէր գազանմըզ օլարադ , գաղանաճադ իւմիւտի իլէահալի Եէտիլտէ հէթգ օլուսմագտա տըր :

15

Գալու Ե . Երէնտէ

Տափա վէ մուհաթմէյէ միւթապիլը խուսուսաթըն րույթլինի պիլ վէքեալէ իճրա իթմէք իլին վէ նիղամը ապրէսինտէ Էրրէթլէտո վէ սէքլէստրօ վէ խթիտա թանդիլ իթմէք իլին Սթամպուլտա Գամանթօ խանտա 21 նոմէրօ օտա մահալ մասուսա քիւշտո օլուսընտան , հէր քէսի խօշնուտ իտէճէք սուրէթտէ իլէրինի թէպիլէ իտիլճէկի վէ հէր կիւն սահաթ ալթըյէ քատար սչըք պուլուսաճաղը իլան օլուսուր :

11

Մեծ նոր խանի վերի գուռը թիւ 3 սենեակը գաղղիարէն ու տաճիկերէն լեզուաց և տոմարակալութեան դասախօսութիւն կըլլայ երեքշաբթի , հինգշաբթի և շաբաթ օրերը :

Դասատուն այցելութեամբ ալ դասախօսութեան կերթայ :

6

Պետրոս Գուրեանի գործոց հրատարակիչ մասնաժողովը ներկայիս կը յայտարարէ ազգային բանասիրաց թէ՛ սոյն վաղամեռիկ հեղինակին երկաթրութեանց տպագրութեան ձեռնարկն ի գլուխ հանած է , ինչպէս որ խոտացած էր նախորդ յայտարարութեամբ մը :

Հրատարակութիւնը կը բաղկանայ 500 երես ութածալ հատրէ մը՝ որ կը պարունակէ հինգ ընտիր թատերական և խել մը բանաստեղծական հեղինակութիւններ :

Միկ հատրոց գինն է 1/4 արծ . մէճիտ . խի բաժանորդաց համար 1 մէճիտ :

Կը ծախուի Գալաթիեան և ամեն գրաւաճառաց քով :

ՏԵՌԻՆ ԵՒ ՏԷՐ

Է . Ս . ԱԼԱՃԱՃԱՆ

ՏՊԱՐՈՒԹԻՒՆ ՅՈՂՈՒՓ ԳԱՊԱՅԵԱՆ
Կ . Պօղոս Քիւրճի խան քօրի շարկ թիւ 26